

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ЗНА

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордену Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXV

№ 7 (957)

28 ЛЮТОГО

1969 р.

Ціна 2 коп.

**НАУКОВІ
ЗАКЛАДИ**

КОМСОМОЛЬЦІ І МОЛОДЬ ВИЩИХ УЧБОВИХ ЗАКЛАДІВ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ПАРТІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗАВЖДИ ЙТИМУТЬ ЛЕНІНСЬКИМ ШЛЯХОМ, ПРАЦЕЮ ДОВОДИТИМУТЬ СВОЮ ВІРНІСТЬ КОМУНІСТИЧНИМ ІДЕАЛАМ, ГІДНО ЗУСТРІНУТЬ 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА ІЛЛІЧА ЛЕНІНА.

НАПОДЕГЛИВО ОВОЛОДІВАТИ ВЕРШИНАМИ НАУКИ

ПРОМОВА ТОВАРИША П. Ю. ШЕЛЕСТА НА РЕСПУБЛІКАНСЬКОМУ ЗЬОТІ СТУДЕНТІВ-АКТИВІСТІВ

Дорогі товариші студенти і студентки!

Шановні гості!

Сьогодні тут зібрався цвіт 800-тисячної армії студентства України — представники нашої славної молоді. Всім нам дуже приємно, що в роботі студентського з'їзду беруть участь колишні вихованці вузів республіки — нині відомі вчені, діячі науки, культури і мистецтва, партійні, радянські, господарські, комсомольські працівники, герої ратних і трудових подвигів.

Від імені Центрального Комітету Комунистичної партії України, Президії Верховної Ради і уряду Української Радянської Соціалістичної Республіки дозвольте мені сердечно привітати вас і у вашій особі всю студентську молодь України, побажати вам нових успіхів у навчанні і праці, великого щастя в особистому житті. (Тривалі оплески).

Ми впевнені в тому, що зліт студентської молоді принесе велику користь справі дальшого поліпшення підготовки і виховання спеціалістів, сприятиме покращанню роботи вищих учбових закладів.

Ваш зліт проходить у дні, коли грудячі України, всі народи нашої багатонаціональної Вітчизни, прогресивне людство світу все ширше розгортають підготовку до 100-річчя з дня народження В. І. Леніна — нашого великого вождя і учителя. Радянські люди прагнуть зустріти ленінський ювілей визначними успіхами у боротьбі за перетворення в життя заповітів безсмертного Ілліча.

Кожне нове досягнення Радянського Союзу у розвитку економіки, науки, техніки, культури сприяє створенню матеріально-технічної бази комунізму і має велике внутрішнє і міжнародне значення. Кожний успіх робітника і колгоспника, інженера і техніка на виробництві, школяра і студента у навчанні, вчених у розвитку науки вливається в єдиний потік нашого нестримного руху вперед до комунізму.

Героїчний політ космічних кораблів «Союз-4» і «Союз-5», а також великі здобутки у розвитку народного господарства є концентрованим виразом могутності економіки, видатних досягнень науки

і техніки, безмежного потенціалу нашої країни. Радянські люди гордяться тим, що вони живуть і працюють у Країні Рад, яка першою високо над світом піднесла прапор Великої пролетарської революції, має найпередовіший державний і суспільний лад, де людина стала квалем своєї долі, свого щастя. Ось уже 52-й рік, як Радянський Союз є запалюючим прикладом для трудящих усіх країн, які борються за свою свободу і незалежність. Нині ми можемо впевнено сказати, що ідеї Великого Жовтня, ідеї марксизму-ленінізму стали панівними в усьому світі (Оплески).

Послання студентських колективів у відповідь на материнське піклування Вітчизни заповнили партію і уряд, що комсомольці і молодь вузів наподегливо оволодіватимуть висотами науки, марксистсько-ленінською теорією, зустрінуть 100-річчя від дня народження В. І. Леніна новими успіхами у навчанні.

Комунистична партія завжди розглядала комсомол, всю радянську молодь як активну творчу силу в боротьбі за все нове, прогресивне. Вона вбачає в комсомолі свій резерв, свою зміну, здатну понести вперед естафету своїх батьків — революціонерів ленінського гарту.

Молодь завжди виявляла глибоке розуміння політики партії, в усьому слідувала за комуністами, віддаючи свою кипучу енергію, полум'я юних сердець Радянській Батьківщині, великій справі Леніна. Шість орденів на прапорі Ленінського комсомолу — переконливе свідчення видатних заслуг юнацтва перед соціалістичною Вітчизною.

Наша слава молодь брала і бере активну участь у будівництві заводів, фабрик, шахт, електростанцій, житлових кварталів, палаців культури і спорту, які прикрашають нашу радянську землю. Немає більш-менш значного успіху, в досягнення якого не вклали б своєї частки молоді робітники, колгоспники, інтелігенти, студенти. Обійдуть весь капіталістичний світ і ви не знайдете жодної країни, де б молодь працювала і творила з таким запалом, з такою кипучою енергією, як в нашій

великій соціалістичній країні. (Оплески). Нашій молоді властиві сміливий політ думки, бойовничий запал, невичерпна енергія, яка долає будь-які перешкоди на шляху до мети. Ви, дорогі товариші студенти, ввійшли в храм науки, щоб розвивати і рухати її вперед. Будьте ж гідними великої місії, яку ви взяли на себе.

Ви маєте значні переваги і найдорочче багатство — молодість. Тож не витрачайте її даремно. Знайте, що успіх приходить лише до наподегливих, завзятих, тих, хто не боїться повсякденної, напруженої і чорної роботи. Головне ж — не відкладайте на завтра те, що можна зробити сьогодні.

У нашій країні є багато талановитих людей, зокрема серед молоді. В цьому сила і могутність нашої держави. Але до вузів, як ви знаєте, потрапляє далеко не вся талановита молодь. Талант — це природні здібності. Але якщо його постійно не розвивати, не збагачувати новими знаннями, то він може швидко згаснути. Людина має талант не для того, щоб ним пишатися, а для того, щоб розвивати його з найбільшою користю для соціалістичного суспільства.

Республіканський зліт виявив глибоке розуміння студентами своїх обов'язків перед народом, їх палке бажання наподегливо оволодівати знаннями, великим вченням марксизму-ленінізму, своєю спеціальністю, переймати багатий досвід старших поколінь, всебічно готувати себе для творчої праці в ім'я Вітчизни.

У роботі республіканського з'їзду студентів-активістів вищих учбових закладів взяли участь керівники Комунистичної партії і уряду України товариші В. І. ДРОЗДЕНКО, Н. Т. КАЛЬЧЕНКО, Д. С. КОРОТЧЕНКО, І. К. ЛУТАК, М. О. СОБОЛЬ, О. А. ТИТАРЕНКО, П. Ю. ШЕЛЕСТ, В. В. ЩЕРБИЦЬКИЙ, Ф. Д. ОВЧАРЕНКО, І. С. ГРУШЕЦЬКИЙ.

На з'їзді з промовою виступив член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК КП України П. Ю. ШЕЛЕСТ.

Промова товариша П. Ю. Шелеста друкується нижче.

Отже, кожен студент повинен розвивати свій талант, дорожити тим, що він навчається у вищому учбовому закладі, пам'ятати, що батьки і матері, брати і сестри, ровесники своєю працею створили йому умови для одержання певної суми спеціальних і політичних знань, необхідних для майбутньої праці як висококваліфікованого радянського спеціаліста.

А чи знає кожен з вас, що Радянська держава щорічно на утримання вузів країни витрачає майже два мільярди карбованців? Тільки наша республіка з свого бюджету щорічно виділяє 271 мільйон карбованців. Крім того, в цьому році буде витрачено на будівництво і розширення вищих навчальних закладів майже 33 мільйони карбованців. Навчання одного студента коштує 820—990 карбованців на рік. 74 проценти студентів республіки, що вчаться на стаціонарі, одержують від держави стипендії, в той час, як у Франції — лише 18 процентів, у Західній Німеччині — 9 процентів. У Сполучених Штатах Америки, в цій хваленій буржуазною пропагандою країні «достатку» і «демократії», освіта не доступна для дітей робітників, дрібних службовців, навіть фермерів, бо за навчання у вищому учбовому закладі треба платити 1200—2500 доларів на рік.

Наші інститути і університети — це учбові заклади, я б сказав, особливого характеру. Вони дають своїм вихованцям не лише знання із спеціальних дисциплін, а й формують комунистичний світогляд, конче необхідний майбутнім спеціалістам багатогранного народного господарства і культури нашої країни. Марксизм-ленінізм — наука, яка має глибокі корені в народі, наука, яка народжена самим життям. Це велике вчення, в якому сконцентровано ідеї і волю робітничого класу — найпередовішого класу суспільства, це вчення, яке успішно перетворює в життя радянський народ. Без оволодіння марксизмом-ленінізмом не може бути повноцінного спеціаліста. А у недалекому майбутньому ви станете спеціалістами-керівниками. А щоб керувати, треба знати основні закони розвитку суспільства, вміти ко-

НАПОЛЕГЛИВО ОВОЛОДІВАТИ ВЕРШИНАМИ НАУКИ

ПРОМОВА ТОВАРИША П. Ю. ШЕЛЕСТА НА РЕСПУБЛІКАНСЬКОМУ ЗЬОТІ СТУДЕНТІВ-АКТИВІСТІВ

Закінчення.

Початок на 1-й стор.

ристуватися ними, вміти переборювати труднощі і перешкоди, допомагати товаришам по роботі оволодівати ідеями комунізму.

Ось чому кожний студент повинен старанно вивчати суспільні науки, щоб бути всебічно підготовленим спеціалістом, керівником, здатним вести вперед ту ділянку, яку доручать йому партія і народ.

Ми живемо в час науково-технічної революції, суть якої полягає в корінних змінах, які відбуваються під впливом наукових досягнень в технічних засобах праці. Тому, здобуваючи спеціальні знання, студенти завжди повинні дивитися вперед, оволодівати найновітнішими досягненнями науки, техніки і культури, щоб стати справжніми бойовими носіями науково-технічного прогресу і наукової організації праці. А щоб стати такими носіями, треба наполегливо вчитися, уважно слідкувати за науковими досягненнями, особливо в тій галузі знань, якій кожен з вас вирішив присвятити своє життя.

У виступах товаришів багато говорилось про наукову роботу студентів, про органічний зв'язок її з навчанням. Безперечно, науковий пошук вчить студента самостійно працювати над книгою, цінувати час; ще на студентській лаві виробляти у себе чуття дослідника, розвивати самостійне наукове мислення.

Найбільш характерною рисою нашої молоді і студентів є прагнення до дії, завоювання нових рубежів. Партія сміливо висуває молодь на відповідальні ділянки роботи в промисловості, сільському господарстві, науці і культурі. Молоді спеціалісти — випускники вузів очолюють заводи і фабрики, керують будівельними і монтажними управліннями, науково-дослідними установами, конструкторськими бюро, працюють годинами колгоспів і директорами радгоспів.

Наші вузи по праву можуть пишатися своїми випускниками, які добиваються визначних успіхів у праці, науковій роботі, мистецькій діяльності, проявляють себе в громадсько-політичному житті. Всі вони — хороший приклад для юнаків і дівчат.

Ми можемо з гордістю сказати, що абсолютна більшість студентів свідомо ставиться до навчання, сповнена почуттям глибокої відповідальності перед партією і народом, добре вчиться. Багато з них бере активну участь у наукових пошуках, технічній творчості і конструкторській діяльності.

Цікава робота провадиться в наукових гуртках і студентських конструкторських бюро Харківського інституту радіоелектроніки, Київського університету, Львів-

ського, Харківського і Київського політехнічних інститутів. Широко відомі досягнення студентів харківських авіаційного і автодорожного інститутів, які за власними проектами будують оригінальні спортивні літаки і автомобілі.

Саме так в авіамоделному гуртку Київського політехнічного інституту почався шлях у велику науку людини, чие ім'я навки ввійшло в історію космонавтики. конструктора перших штучних супутників Землі і космічних кораблів, академіка, лауреата Ленінської премії, двічі Героя Соціалістичної Праці Сергія Павловича Корольова. (Оплески).

Запорукою будь-якого успіху є наполеглива праця, самовідданість в роботі. Вони відкривають шлях всім, хто захоплений творчою ідеєю, дерзанням.

У радянських студентів немає і не може бути інших інтересів, ніж інтереси Радянської держави і свого народу. Саме тому вони завжди беруть активну участь у будівництві нового життя, включаються у творчу працю народу. Студентській молоді взагалі властива романтика праці.

Стало вже доброю традицією, що студенти під час літніх канікул впливаються в трудову сім'ю радянських людей. Лише в минулому році в різних видах суспільно корисної праці брали участь десятки тисяч студентів республіки. Створені ними загони надавали велику допомогу колективам ударних комсомольських будов, споруджували автомобільні траєкторії і залізниці, житлові, культурно-побутові і виробничі об'єкти, прокладали лінії електропередач і теплотрас.

В патріотичному трудовому русі студентської молоді — вияв зрослої громадсько-політичної активності, прагнення принести матеріальну користь суспільству. Значення цього руху важко переоцінити. Участь студентів в трудовій діяльності стає невід'ємною складовою частиною всього процесу підготовки спеціалістів. В ході літніх робіт студенти перевіряють набуті знання, загартовують свою волю і характер, оволодівають цінними організаторськими навичками.

«Збудовано студентами» — такі таблички тепер можна зустріти в багатьох містах і селах нашої республіки, а також в Кустанайській і Тюменській областях, на Далекому Сході.

Багато студентів під час канікул працювали лекторами, пропагандистами політичних і наукових знань, вихователями дітей і підлітків, організаторами масово-фізкультурної роботи, походів по місцях революційної, бойової і трудової слави радянського народу. Великою популярністю серед трудящих користуються колективи студентської художньої самодіяльності. Приємно відзначити, що

більшість тих, хто відзначається в труді і науковій роботі, в спорті і художній самодіяльності, є і прикладом в навчанні, побуті, повсякденному житті.

Весь світ визнає, продовжує промовець, що наша вища школа є передовою. Вона дає студентам хороші знання і практичні навички. У вузах республіки працює багато висококваліфікованих вчених і викладачів, які щедро передають молоді свої знання і досвід.

Але головне — особисте ставлення студента до навчання. Можна вчитись, не обтяжуючи себе, сяк-так пройти вузівський курс і одержати диплом. На жаль, цим шляхом ще йдуть окремі студенти. Є ще у вузах, так би мовити, «фігури», для яких шпаргалка — «промінь світла в темному царстві», «трійка» — «незрадливий товариш», а екзаменаційна сесія — період, під час якого «минає сплячка і починається гарячка». (Пожавлення в залі. Сміх).

Таким, з дозволу сказати, студентам не до тям, що вони обкрадають себе і суспільство, збіднюють власне життя. Проживши роки, вони так і не пізнають радості пошуку і насолоди творення. Справжніми ж новаторами в науці, техніці, на виробництві стають ті, хто не шкодує своїх розумових і фізичних сил для напруженої праці в лабораторіях і кабінетах, читальних залах і майстернях, хто не обмежується рамками програмового матеріалу в процесі навчання.

Центральний Комітет КПРС і Рада Міністрів Союзу РСР у постанові «Про заходи по поліпшенню підготовки спеціалістів та вдосконаленню керівництва вищою і середньою спеціальною освітою» накреслили цілу систему заходів, спрямованих на піднесення якості підготовки спеціалістів, розвиток науково-дослідної роботи, зміцнення навчально-матеріальної бази вузів. Ця постанова має виявляти важливе значення і знаменує собою новий етап у дальшому піднесенні роботи вищих і середніх спеціальних учбових закладів.

Центральний Комітет Комуністичної партії України постійно дбає про розширення мережі вищих і середніх учбових закладів, піднесення якості навчання і виховної роботи, поліпшення побуту студентів. Нещодавно ЦК КП України накреслив заходи по прискоренню будівництва гуртожитків, розширенню мережі та поліпшенню громадського харчування. Передбачено відкрити нові студентські поліклініки, комбінати побутового обслуговування, фізкультурно-спортивні комплекси. Таким чином, у найближчі роки будуть створені ще кращі умови для навчання і культурного від-

починку вузівської молоді. (Оплески).

Далі тов. Шелест спиняється на окремих питаннях міжнародного становища. Він говорить, що в умовах загострення ідеологічної боротьби між соціалізмом і капіталізмом ідейно-політичне виховання всієї молоді і студентів набуває особливого значення. Імперіалістичні сили ведуть шалену ідеологічну війну проти соціалістичних країн, і насамперед проти Радянського Союзу. Вони намагаються всіма засобами підірвати єдність комуністичних і робітничих партій, молодіжного комуністичного руху. При цьому головна ставка береться на ідейне роззброєння молоді з тим, щоб ослабити її революційний ентузіазм, притупити класову і політичну пильність, протиставити молоде покоління старшому, посіяти нігілізм, скептицизм, аполітичність.

Буржуазні ідеологи вдаються до найрізноманітніших, часто провокаційних засобів. В хід пускається безсоромна брехня, широко практикується підтасовування фактів з тим, щоб послабити вплив великих здобутків радянського народу. В той же час вони на всі ладні розхвалюють не існуючі для трудящих «блага» капіталістичного світу.

На жаль, деякі молоді люди, в тому числі й студенти, інколи включають на гнилі наживки імперіалістичної пропаганди. Нічого гріха таїти, ще трапляються і в студентському середовищі люди, які розповсюджують різні плітки і вигадки, запозичені з брудної хвилі іноземних радіопередач, ведуть себе розв'язано, припускають пошлість, цинізм, неповагу до старших, схиляння перед розтлінною буржуазною «культурою» Заходу. Причому все це вони намагаються видавати як за якусь «незалежність», свого роду «героїзм».

Подібним проявам наші студенти дають належну відсіч. Але іноді дехто припускає лібералізм, не задумуючись над тим, який згубний вплив на молодь можуть справити носії вигадок буржуазної пропаганди.

Життя вимагає рішуче боротися з найменшими проявами чужої нам ідеології і моралі, міщанством, індивідуалізмом. В цих питаннях будь-якого компромісу бути не може. (Оплески).

Імперіалізм був і залишається втіленням найчорнішої реакції, кривавого насильства і агресії, носієм постійної загрози миру і безпеці народів.

Центральний Комітет Комуністичної партії і Радянський уряд все роблять для того, щоб зрівнати агресивні плани імперіалістів, за-

побігти розв'язанню нової світової війни. Надійною запорукою цього є невпинне зростання економічної і оборонної могутності нашої країни — оплоту миру і справедливості на землі. Святий обов'язок радянських людей — все робити, щоб наша соціалістична Батьківщина, вся співдружність соціалістичних країн і далі були недоступними для ворогів.

Широке обговорення питань студентського життя на обласних і республіканських зльотах, зазначає промовець, безперечно допоможе поліпшити діяльність вищої школи, сприятиме покращанню навчання всіх студентів, ще більш глибокому оволодінню марксистсько-ленінською теорією, підвищенню активності вузівської молоді у громадсько-політичному житті.

Радянське студентство — один із загонів молодого покоління, що виростало під зорею Великого Жовтня. Разом з своїми ровесниками, які працюють на заводах і фабриках, у колгоспах і радгоспах, студенти є спадкоємцями всього, що здобуто героїчним радянським народом. Студентська молодь — активна частина Ленінського комсомолу. Молоді робітники, колгоспники, інтелігенти, студенти і учні виступають як монолітна, згуртована, енергійна армія будівників комунізму, як бойовий помічник великої партії Леніна. (Тривалі оплески).

Нинішній рік для молоді республіки особливий — разом з усім українським народом вона відзначатиме піввіковий ювілей славної, двічі орденоносної Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України.

Немає сумніву в тому, що учасники республіканського зльоту студентів, повернувшись у свої колективи, розкажуть товаришам про ті великі завдання, які стоять перед студентством у перед'ювілейному році, і докладуть всіх зусиль, щоб зустріти 100-річчя з дня народження В. І. Леніна новими, підними студентів України успіхами у навчанні, виховній і трудовій діяльності.

Дозвольте, дорогі друзі, сердечно побажати вам великих успіхів у роботі республіканського зльоту і кожному з вас — здійснення творчих планів, щасливого і радісного життя. (Тривалі оплески).

Слава студентству Радянської України! (Тривалі оплески).

Хай живе Ленінський комсомол! (Тривалі оплески).

Комуністичній партії Радянського Союзу — слава! (Бурхливі, тривалі оплески. Всі встають. В залі лунають здравиці на честь Комуністичної партії і її ленінського Центрального Комітету).

Марксизм дав мені найбільше щастя, якого тільки може бажати людина: значня, куди треба йти, спокійну впевненість у кінцевому результаті справи, з якою зв'язала своє життя.

Н. К. КРУПСЬКА

Надія Костянтинівна Крупська — видатний радянський партійний і державний діяч, педагог, почесний академік АН СРСР, активний діяч міжнародного жіночого руху, дружина й помічник В. І. Леніна. Все її життя і діяльність — яскравий приклад служіння народові, справі побудови комунізму.

Народилася Н. К. Крупська в Петербурзі в сім'ї військовослужбовця. Виховувалася в революційному середовищі. Батько її був передовою людиною свого часу, брав участь у революційному русі, за що був звільнений з посади як «неблагонадійний». Після смерті його Надія Костянтинівна в чотирнадцять років почала працювати. Згодом, відвідуючи Бестужівські курси, вона вступила до марксистського студентського гуртка, де почалося її знайомство з творами К. Маркса і Ф. Енгельса. Відтоді Н. К. Крупська твердо стала на шлях професійного революціонера-марксиста.

У 1894 році Н. К. Крупська вперше зустрілася з В. І. Леніним. Єдність світоглядів, спільні інтереси, спільна робота і боротьба вже в ті роки зблизили їх. У 1895 році Надія Костянтинівна вступила до петербурзького «Союзу боротьби за визволення робітничого класу», активно допомагала В. І. Леніну в розгортанні його діяльності. Разом з В. І. Леніним відбувала заслання в Сибіру, де в с. Шушенському вони одружилися.

Повернувшись із заслання, вона працювала секретарем редакції ленінських газет «Искра», «Вперед», «Пролетарий».

Після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції Н. К. Крупська — активний будівник нового, соціалістичного суспільства. Особливо великі її заслуги в здійсненні культурної революції в СРСР, в галузі будівництва нової радянської школи.

Видатний марксист-теоретик педагогіки і практики народної освіти, Крупська безпосередньо керувала роботою найрізноманітніших ділянок культурно-освітнього

фронту, дошкільного виховання і шкільного навчання, приділяла багато уваги бібліотечній і музейній справі; питанням партійної, радянської і молодіжної преси, ліквідації неписьменності тощо.

Надія Костянтинівна брала участь у роботі всіх з'їздів партії (крім I і V). З 1924 року — член ЦКК, а після XV з'їзду — член ЦК ВКП(б). Вона була членом ВЦВК і ЦВК СРСР всіх скли-

кань, а останні роки — депутатом і членом Президії Верховної Ради СРСР. Вона нагороджена орденом Леніна і орденом Трудового Червоного Прапора.

Неоціненні заслуги Н. К. Крупської в галузі створення наукової біографії В. І. Леніна, в розвитку історико-партійної науки.

Н. К. Крупська була вірним і щирим другом народів нашої великої Батьківщини, зокрема трудящих України, подавала велику допомогу більшовицьким організаціям республіки.

Н. К. Крупська користувалась величезною любов'ю і повагою радянських людей, трудящих усього світу.

Творча спадщина Н. К. Крупської — її праці і статті з історії Комуністичної партії, з питань соціалістичного будівництва в СРСР, народної освіти, історії та теорії педагогіки, комуністичного виховання, літератури, мистецтва, кіно, радіо, політико-освітньої справи, з питань міжнародного революційного руху і понині не втратили свого значення, допомагають вирішувати найскладніші завдання, зв'язані з ідеологічною роботою.

Сторіччя з дня народження Надії Костянтинівни Крупської, славного революціонера, борця за комунізм широко відзначають народи Радянського Союзу і трудящі зарубіжних країн.

ДРУГ І ПОМІЧНИК В. І. ЛЕНІНА

Після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції Н. К. Крупська — активний будівник нового, соціалістичного суспільства. Особливо великі її заслуги в здійсненні культурної революції в СРСР, в галузі будівництва нової радянської школи.

Надія Костянтинівна брала участь у роботі всіх з'їздів партії (крім I і V). З 1924 року — член ЦКК, а після XV з'їзду — член ЦК ВКП(б). Вона була членом ВЦВК і ЦВК СРСР всіх скли-

В. І. Ленін і Н. К. Крупська в Горках.

Засідання проходило незвичайно

ДНЯМИ на філологічному факультеті відбулось об'єднане засідання гуртка методики літератури і семінару вчителів-філологів (керівник доцент Ф. Гольдін), присвячене 100-річчю від дня народження Надії Костянтинівни Крупської.

Цьому засідання проходило незвичайно. Аудиторію прикрасили портрети В. І. Леніна та Н. К. Крупської. Прийшов на засідання Є. І.

Семушін — член партії з 1917 року, колишній курсант Кремлівської школи ВЦВК.

Старий більшовик розповів про зустрічі з Н. К. Крупською в Кремлі в 1924 році і в Комуністичній Академії в 1934 році. Про зустрічі з вірним другом, дружиною і соратником В. І. Леніна в 1931 році розповів присутнім доцент Ф. Гольдін.

На закінчення засідання відбу-

лось обговорення книги професора Гуковського «Методологічні нариси про методику».

Спільне засідання було дуже цікавим і повчальним. Наступне засідання семінару — 5 березня 1969 року. Ми запрошуємо на нього всіх бажаючих.

Н. НОСЕНКО,
студентка четвертого курсу
філологічного факультету.

МІЖНАРОДНЕ БРАТЕРСТВО КОМУНІСТІВ

ДО 50-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ

ПІВВІКУ тому, 2 березня 1919 року, в Москві відкрився перший, установчий конгрес III Комуністичного Інтернаціоналу.

Нечисленним був склад цього конгресу: всього 52 делегати, які представляли 35 організацій європейських, американських та азійських країн. Але історичне значення його дуже велике.

Проголосивши заснування Комуністичного Інтернаціоналу, цей конгрес відкрив нову сторінку в історії робітничого та комуністичного руху. Власне, з цього часу і почався світовий комуністичний рух як організована сила, що мала ясну програму і тактику, яка вказувала робітничому класові правильний і надійний шлях до перемоги над буржуазією. В статті «Третій Інтернаціонал і його

місце в історії», написаній скоро після конгресу, В. І. Ленін відзначав, що найхарактернішою рисою III Інтернаціоналу було визнання ним: виконання і втілення в життя заповітів марксизму, здійснення вікових ідеалів соціалізму та робітничого руху.

Відомо, що це завдання виявилось непосильним для II Інтернаціоналу, незважаючи на те, що він підготував ґрунт для широкого, масового розповсюдження пролетарського руху і наукового соціалізму в ряді країн. Діяльність II Інтернаціоналу стосується тієї історичної смуги розвитку капіталізму, коли з буржуазними революціями в країнах Західної Європи було покінчено, а умови для пролетарських революцій ще не визріли. Це був період найбільш

мирного розвитку капіталізму, розквіту буржуазного парламентаризму, легального існування професійних спілок і робітничих партій. Участь у виборчих кампаніях

В. І. Ленін виступає 19 липня 1920 року в Таврійському палаці на засіданні II конгресу Комінтерну з доповіддю про міжнародне становище.

і парламентах складало чи не найхарактернішу особливість партій II Інтернаціоналу.

Вступ капіталізму в імперіалістичну фазу, поєднану з гострими протиріччями, військовими конфліктами світового масштабу і революційними потрясіннями, означало, що робітничі партії, якщо вони хочуть бути вірними соціалістичному прапорю, боротьбі за здійснення соціалістичних ідеалів, повинні вміти доповнювати легальну діяльність створенням нелегальної бази, нелегальної організації, без якої не можна готувати робітничий клас до переможної соціалістичної революції.

Перша світова імперіалістична війна стала суворим іспитом для всіх робітничих партій. Його з честю витримала тільки партія більшовиків, пролетарські революціонери Росії. На чолі з Леніним вони повели небачену по силі боротьбу проти буржуазного націоналізму та шовінізму, які захлестнули партії II Інтернаціоналу, за повний ідейний та організаційний розрив з цим Інтернаціоналом і створення нового, справді революційного, Комуністичного Інтернаціоналу.

Завдяки безкомпромісній боротьбі Леніна та його учнів проти соціал-шовінізму в соціал-демократичних партіях виділились ліві,

інтернаціоналістичні елементи, які разом з більшовиками склали ядро майбутнього, Комуністичного Інтернаціоналу.

ПЕРШИЙ конгрес Комуністичного Інтернаціоналу відбувся в момент, коли народжена Великим Жовтнем Радянська Республіка вела героїчну боротьбу проти об'єднаних сил іноземних інтервентів та білогвардійських полчищ, надихала своїм прикладом трудящі та експлуатовані маси всіх країн. Соціалістична революція тоді стояла на порядку денному в ряді країн. В березні 1919 року Радянська республіка була проголошена в Угорщині, в квітні — в Баварії, в червні — в Словачії. Робітничі маси, за словами Леніна, інстинктом зловили значення Рад як знаряддя боротьби пролетаріату за своє звільнення від ігара капіталу.

На зміну буржуазній демократії йшла нова, пролетарська демократія. Не випадково основним питанням на порядку денному першого конгресу стояли тези та доповідь Леніна про буржуазну демократію і диктатуру пролетаріату. В них підкреслювалось, що диктатура пролетаріату, політична влада робітничого класу, що здійснюється в союзі з трудящими

Закінчення на 4-й стор.

НЕВТОМНІ ДОСЛІДНИКИ

КАРТИ географічні — річ давно загальновідома. З перших кроків навчання учень відшукує на них ріки та озера, острови й півострови, гори та низини... Проходить рік, другий — і він вказує вже на країні і краї, знаходить корисні копалини, відзначає промислові центри.

Та ось з середини минулого століття поруч з географією виникає лінгвогеографія, предметом якої є картографування, занесення на спеціальні карти з відповідним коментарем, — мовних явищ. Лінгвогеографічні карти дозволяють побачити територію з вимовою «вада», «нага», чи «вода», «нога»; «кінь», «віл» чи «куень», «вуол»; «ходю» чи «ходжу», «хожу» і т. д.

У межах всього слов'янського світу картина є далеко строкатішою, а подекуди й мозаїчною. Перед нами відкривається панорама взаємозв'язаних і взаємообумовлених мовних явищ, що дасть можливість реконструювати слов'янську мову-основу, якнайбільше уявити спорідненість слов'янських мов та їх говорів; допоможе словна відчуття й усвідомити минулі та подіти нові тенденції мовного розвитку. Стане рельєфнішим зв'язок між мовою та історією народу, контакт з сусідніми мовами неслов'янської сім'ї (румунською, німецькою, угорською тощо).

Відомий вітчизняний лінгвіст академік Щерба у першій половині ХХ століття пророче мріяв про час, коли вся земна куля буде покрита лінгвістичним атласом.

Ідея про створення Загальнослов'янського лінгвістичного атласу виникла ще в 1929 році у Празі на першому з'їзді слов'янських філологів. Був запропонований проект Загальнослов'янського лінгвістичного атласу, створено спеціальну комісію для координування й керівництва роботою над ним. На жаль, через відому на той час несприятливу міжнародну і політичну обстановку, у 1934 ро-

ці комісія припинила свою роботу. Лише після Великої Вітчизняної війни проект Загальнослов'янського лінгвістичного атласу став набувати реального змісту.

На IV з'їзді славистів 1958 року у Москві була створена Міжнародна славистична комісія з організаційним центром у Москві по укладанню Загальнослов'янського лінгвістичного атласу.

Протягом останніх років щорічні наукові конференції з питань Загальнослов'янського лінгвістичного атласу були організовані ра-

дянською комісією в Мінську, Москві, Львові, Саратові. На них конкретизується методика записування, відбувається обмін досвідом, на широкому тлі узагальнюється і теоретично осмислюється зібраний матеріал, уточнюється питальник, обговорюються питання методологічні.

Сьогоднішня союзна конференція по Загальнослов'янському лінгвістичному атласові відбудеться в м. Одесі, при нашому університеті. В підготовку цієї конференції активно включились мовознавчі кафедри філологічного факультету. Колективом кафедр допомагають практично і окремі студенти, діалектологи-ентузіасты, які задовго до випускного курсу визначили тему дипломної, найактивніше досліджуючи в зв'язку з цим говорку двох населених пунктів — Краснопілки на Черкащині та Великої Березянки на Київщині.

Ці села ввійшли в мережу до Загальнослов'янського атласу. Обидва дослідники Микола Па-

щенко (голова студентського наукового товариства) і Тарас Шевченко (член редколегії наукового бюлетеня) — студенти четвертого курсу філологічного факультету. Перший прийшов до університету після вчителювання, другий — після армії. Невтомні і творчі дослідники самовіддано, в дні зимових і літніх канікул, допомагають кафедрі української мови у важливій і вкрай потрібній справі — описові місцевих українських говорів до Загальнослов'янського лінгвістичного атласу.

Попереду до захисту дипломної ще півтори роки, а під руками і в Миколи Пашенка і Тараса Шевченка цікаві, нерідко свіжі, а головне, добуті власноручно мовні факти, які вони терпеливо, вдумливо, не поспішаючи осмислюють, звіряють, з сотнями метрів різноманітних і різножанрових магнітофонних записів та з десятками сторінок добутих записів, виступають з доповідями перед своїми товаришами. Трудяться... Не

без труднощів, але в творчому натхненні, яке надалі тільки зростатиме.

Глибина їхнього дослідження і буде невіддільною від тривалості пошуків і роздумів, від тривалості нагромадження та осмислення фактів. Тим приємнішим буде результат, який набуває вагомим громадського звучання.

Щиро віримо, що число ентузіастів-діалектологів, скромних науковців-трудяг зростатиме. Уже в цьому році в складі діалектологічної експедиції немало потрудився Сергій Мефодовський. Чи не в цьому сенс справді творчих студентських буднів? Саме такі ми видається нам, мусять бути вони у більшості, щоб словна збагнути об'ємність і взаємозалежність, що криється за словами: **ТРУД — ТРУДНОЩІ — ПОШУК — ТВОРЧІСТЬ** — в ім'я громадського значимого.

Доцент В. ДРОЗДОВСЬКИЙ.

МІЖНАРОДНЕ БРАТЕРСТВО КОМУНІСТІВ

ДО 50-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ
КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ

Закінчення. Поч. на 3-й стор.

масами міста і села, неминуче несе таку зміну форм і установ демократії, яка дає небачене ще в світі розширення фактичного використання демократизму з боку трудящих.

В. І. Ленін назвав Комінтерн міжнародним союзом партій, які керують найреволюційнішим рухом в світі.

Сучасні буржуазні фальсифікатори історії комуністичного руху твердять, начебто Ленін помилявся, коли говорив про епоху міжнародної соціалістичної революції, що наступила. Насправді ж, заявляли вони, на Заході мав місце начебто відхід робітників від революційних лозунгів.

Це свідомий наклеп на робітничий клас. Головним винуватцем поразки революції в ряді країн Західної Європи були саме соці-

ал-шовіністичні партії II Інтернаціоналу, які вступили в пряму згоду з імперіалістичною буржуазією.

В. І. Ленін був натхненником, вождем і керівником Комуністичного Інтернаціоналу. При його участі і під його керівництвом проходили також II, III і IV конгреси Комінтерну, які визначили важливі питання стратегії і тактики комуністичних партій, генеральну лінію міжнародного комуністичного руху.

КОМУНІСТИЧНИЙ Інтернаціонал проводив свою роботу протягом чверті століття в найскладніших умовах, виховував кадри справжніх вождів пролетарського руху, його теоретиків і організаторів.

З діяльністю Комінтерну нерозривно зв'язано створення масових комуністичних партій, провідників

марксистсько-ленінських ідей, безстрашних поборників справи миру, демократії і соціалізму, таких видатних діячів міжнародного робітничого і комуністичного руху, як Димитров, Тельман, Готвальд, Фостер, Тольятті, Грамші, Пік, Бела Кун, Торез Діас, Катаяма, Гхош та багато інших прекрасних лідерів.

Апологети капіталізму і їх ревізіоністські підпісники передбачливо обходять мовчанням величезну позитивну роботу Комінтерну, без якої своєчасний робітничий і комуністичний рух не був би тим, чим він є: найвпливовішою політичною силою на планеті.

Не хто інший, як Комінтерн, дав ясну політичну програму боротьби за революційне перетворення в різних країнах в умовах загальної кризи капіталізму, розколу світу на дві протилежні системи. Комуністичний Інтернаціонал проголосив і втілював в життя принципи пролетарського інтернаціоналізму в обстановці, коли існувала єдина в світі соціалістична держава — СРСР, роз'яснюючи, що захист цієї держави від зазіхань імперіалістів, всесвітня підтримка його є найвищим інтернаціональним обов'язком кожної пролетарської партії.

Комінтерн розглядав СРСР, як оплот, базу світової соціалістичної революції. Саме завдяки Радянському Союзу, який відіграв

вирішальну роль в розгромі фашистських агресорів у другій світовій війні, ряд країн в Європі та Азії зміг стати на новий, соціалістичний шлях розвитку.

Комінтерн було розпущено в 1943 році. Об'єктивні умови, які склались в різних країнах, особливо в ході другої світової війни, продиктували необхідність відмовитись від тих форм міжнародного об'єднання комуністів, яку виробив Комуністичний Інтернаціонал. Але його немеркнучою історичною заслугою є те, що він невтомно працював чверть віку над згуртуванням всіх братніх партій під прапором марксистсько-ленінізму, пролетарського інтернаціоналізму.

ЗГУРТОВАНІСТЬ, єдність робітничих і комуністичних партій було і залишається запорукою їх сили і непереможності. В наш час існують різні форми, з допомогою яких комуністичні партії мають можливість згуртуватись в загальній боротьбі за соціалізм і комунізм, за свободу народів. Двосторонні і багатосторонні зустрічі і консультації, міжнародні наради, взаємний обмін досвідом, взаємна допомога один одному на основі рівності і неутручання у внутрішні справи один одного — всі ці форми співробітництва міцно ввійшли в арсенал міжнародного комуністичного руху.

Комуністична партія СРСР так само, як і інші марксистсько-ленінські партії, надає величезного значення міжнародній Нараді, що має відбутись в гравні чинішнього року. Вона повинна буде вирішити принципові питання подальшої боротьби за великі ідеали робітничого класу, за зміцнення сил миру, демократії і соціалізму. Не може бути сумніву, що ця Народа братніх партій дасть новий могутній поштовх розвитку світового Комуністичного руху під прапором марксистсько-ленінізму і пролетарського інтернаціоналізму.

С. ТИТАРЕНКО,
доктор історичних наук.

Москва. Березень 1919 року. В. І. Ленін в президії I конгресу Комінтерну в Кремлі.

ЦИКЛИ ЛЕКЦІЙ

В **КАБІНЕТІ** мистецтвознавства розпочалась читання циклів лекцій з історії російського, українського та зарубіжного мистецтва, а також з історії російського театру.

Щочетверга доцент А. А. Жабрюк читатиме лекції з історії українського мистецтва, а доцент О. П. Ковальчук щосередини розповідатиме про історію російського мистецтва XIX століття. Лекції з історії російського театру в цей же день читатиме доцент Б. Я. Барська.

З історії зарубіжного мистецтва цикл лекцій прочитає доцент Б. О. Шайкевич. Щопонеділка можна буде прослухати лекції з італійського Відродження, а щосуботи — про зарубіжне мистецтво XIX століття.

«За научные кадры», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМУ и профкома Одесского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. И. И. Мечникова, гор. Одесса. Адреса редакції: Одеса, вул. Петра Великого, 2.

Одеська міська друкарня.